

Warszawa, 21 czerwca 2012 r.

Informacja prasowa

Aby lepiej uczyć języków obcych

Polska wzięła udział w europejskim badaniu kompetencji językowych uczniów

Pierwsze Europejskie Badanie Kompetencji Językowych (ESLC) 2011 to, przeprowadzone z inicjatywy Komisji Europejskiej, międzynarodowe badanie umiejętności młodzieży w zakresie języków obcych. Do badania każdy z krajów przystępował dobrowolnie. Badanie zostało zrealizowane w 2011 r. po raz pierwszy i wzięło w nim udział 14 krajów (w tym 16 wspólnot językowych, licząc osobno w Belgii wspólnoty flamandzką, frankofońską i niemieckojęzyczną). Polskę zgłosiło Ministerstwo Edukacji Narodowej, które zleciło wykonanie badania w naszym kraju Instytutowi Badań Edukacyjnych. Dzięki możliwości porównania wyników polskich uczniów z uczniami innych systemów edukacji zyskamy wiedzę, dzięki której będzie można przeprowadzić działania w konkretnych obszarach wskazanych badaniem i poprawiać edukację językową w polskich szkołach. Celem badania było zgromadzenie rzetelnych i porównywalnych danych dotyczących uczenia się i nauczania języków obcych w Europie, a docelowo – stworzenie Europejskiego Wskaźnika Kompetencji Językowej. Wskaźnik ma posłużyć wyznaczeniu benchmark'ów dla języków obcych w edukacji szkolnej, czyli rekomendowanego poziomu osiągnięć uczniów w Europie. Jest to działanie zbieżne z ustalaniem benchmark'ów w innych obszarach działań na rzecz „Strategii Edukacja i Szkolenia 2020”.

Kolejne cykle badawcze umożliwić mają ukazanie dynamiki zmian w poziomie umiejętności uczniów oraz głębszą analizę europejskich i krajowych rozwiązań w zakresie nauczania języków obcych. Następny cykl planowany jest na rok 2016.

Badanie to ma więc szansę funkcjonować podobnie jak badanie międzynarodowej oceny umiejętności uczniów (PISA), którego polskie wyniki z edycji na edycję są coraz lepsze, gdyż system edukacji uwzględniła konieczność poprawy we wskazanym badaniem zakresie.

Co podlegało badaniu:

Badaniem objęci byli uczniowie ostatniego roku szkolnictwa ponadpodstawowego (w przypadku Polski – gimnazjum). Jest to poziom edukacyjny, po którym w większości krajów członkowskich EU kończy się obowiązkowa edukacja. W krajach, w których nauka drugiego języka rozpoczyna się dopiero w szkołach średnich, badano uczniów drugiego roku szkolnictwa średniego. Łącznie ESLC objęło około 53 000 uczniów w Europie (Anglia, Belgia – wspólnota flamandzka, frankofońska, niemieckojęzyczna, Bułgaria, Chorwacja, Estonia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Malta, Polska, Portugalia, Słowenia oraz Szwecja). W badaniu nie zdecydowały się

wziąć udziału między innymi: Austria, Cypr, Czechy, Dania, Finlandia, Niemcy, Węgry, Irlandia, Włochy, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Rumunia, Słowacja, więc nie wiemy, jak wygląda w nich poziom kompetencji językowych.

Badanie przeprowadzono na próbie reprezentatywnej. W Polsce wzięło w nim udział 3320 uczniów ze 146 gimnazjów, 399 nauczycieli, 122 dyrektorów szkół. Próba była losowana dwuetapowo: najpierw szkoły, a następnie uczniowie z tych wybranych szkół. Dla każdego badanego języka losowano dwie oddzielne próby.

Badane były dwa najczęściej nauczane w danym kraju języki spośród pięciu najczęściej nauczanych w Europie (w Polsce angielski i niemiecki). Okazało się, że dominującym językiem obcym nauczonym w szkołach europejskich jest angielski (w 13 z badanych wspólnot językowych).

Wyniki badania:

Badanie ESLC pokazało znaczące różnice między osiągnięciami uczniów z różnych krajów. Trzeba pamiętać, że populacje badanych uczniów znacznie różnią się co do okresu, intensywności lub sposobu nauczania – np. w Polsce badana była młodzież nauczana jeszcze według starej podstawy programowej, czyli ci uczniowie, którzy rozpoczynali naukę języka obcego dopiero od czwartej klasy szkoły podstawowej. Obecnie (od 2008 roku) edukacja językowa rozpoczyna się obowiązkowo od I klasy szkoły podstawowej, a drugiego języka obcego od pierwszej klasy gimnazjum.

Ze względu na późne rozpoczęcie edukacji językowej przez polskich uczniów uczących się według starej podstawy programowej, którzy wzięli udział w badaniu, w Polsce, podobnie jak we Francji, Bułgarii, Hiszpanii i Portugalii, ponad 20% badanych uczniów nie osiągnęło poziomu A1 z języka angielskiego (najczęściej nauczanego). Najgorzej jest we Francji, gdzie tego poziomu nie osiąga 31 proc. uczniów. Jednocześnie w trzech krajach (Holandia, Malta i Szwecja) ponad połowa uczniów osiąga w najczęściej nauczonym języku wynik na najwyższym z badanych poziomach – B2. Powodów tak dużych różnic nie można sprowadzać do charakterystyki systemów oświaty badanych państw. Pouczająca jest sytuacja Szwecji osiągającej najwyższe wyniki w zakresie najczęściej nauczanego języka obcego (angielskiego) oraz niemal najniższe wyniki w zakresie drugiego najczęściej nauczanego języka (hiszpańskiego).

Wnioski:

Wyniki badania pozwalają postawić następujące hipotezy dotyczące czynników wpływających na poziom kompetencji językowych:

- Badanie potwierdza, że wpływ na poziom kompetencji językowych ma wiek rozpoczęcia nauki (ponieważ w Polsce od czterech lat obowiązkowa nauka języków obcych zaczyna się od pierwszej, a nie czwartej klasy szkoły podstawowej, można przewidywać poprawę wyników w niedługiej przyszłości. Siłą rzeczy dzieci objęte badaniem uczyły się krócej niż te rozpoczynające edukację w 2008 roku).

- Poziom znajomości badanego języka obcego przez rodziców, deklarowany przez uczniów, jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na poziom kompetencji ich dzieci. Dotyczy to w szczególności czytania i rozumienia ze słuchu. Im wyższy deklarowany stopień znajomości języka przez rodziców, tym wyższe wyniki uczniów w tych dwu kompetencjach. Niestety, w oczach uczniów poziom znajomości badanego języka u polskich rodziców zdaje się być bardzo niski. Na skali od 0 (rodzic nie zna języka w ogóle) do 3 (rodzic zna język bardzo dobrze) polscy, hiszpańscy i bułgarscy uczniowie najgorzej ocenili poziom znajomości badanego języka swoich rodziców (poniżej 1 pkt).
- Europejska polityka językowa kładzie nacisk na równomierny rozwój wszystkich czterech umiejętności językowych (czytanie, rozumienie ze słuchu, wypowiedź ustną i pisemną) z nastawieniem na skuteczną komunikację, co wydaje się znajdować potwierdzenie w wynikach badania. Jednocześnie zauważyć można, że stosunkowo najmniej nacisku kładzie się w Europie na naukę pisania, a najwięcej na mówienie. Przy czym z analizy danych ESLC wynika, że polscy nauczyciele w porównaniu do swoich europejskich kolegów przykładają stosunkowo dużą wagę do nauki słownictwa, a stosunkową małą wagę do nauki pisania.
- Subiektywne poczucie użyteczności języka wydaje się również mieć istotne znaczenie dla poziomu kompetencji uczniów, co widać na wspomnianym wcześniej przykładzie szwedzkim. Język hiszpański jest uznawany przez uczniów w tym kraju jako bezużyteczny (średnie wskazanie poniżej 0,5 pkt w trzystopniowej skali) i jego znajomość jako drugiego języka obcego jest najniższa w Europie.
- Wyraźnie pozytywny wpływ na umiejętności uczniów ma intensywność komunikacji w języku obcym podczas lekcji. Jednym słowem, im częściej nauczyciel częściej mówi w obcym języku podczas lekcji, im częściej również uczniowie mają okazję mówić w obcym języku, tym szybciej i skuteczniej się tego języka uczą. Pożądane wydaje się promowanie prowadzenia lekcji głównie w języku obcym.